

Felipe II de Castilla was ongetwijfeld de machtigste man van zijn tijd. Hij regeerde tussen 1556 en zijn dood in 1598 over een enorm wereldrijk dat in Europa behalve Spanje ook Napels, Sicilië, Sardinië en de Nederlanden omvatte. In 1580 werd Portugal, destijds een wereldwijd handels-imperium, onder de Spaanse kroon gevoegd. Daarnaast bezat Felipe de koloniën in Amerika en de Filippijnen. Felipe II wordt steevast aangeduid als de Grote, de Prudente of de kampioen van het christendom. Niet ten onrechte, want hij was een bekwaam vorst die zich, geroepen wetend door God, ten doel had gesteld om de van zijn vader geërfde bezittingen voor het rooms-katholicisme te behouden.

Prins Felipe werd geboren in 1527. In 1543 huwde hij de Portugese prinses Maria en twee jaar later werd een erfopvolger geboren, Carlos. Maria stierf in het kraambed. Carlos vertoonde allerlei afwijkingen, hij was de vrucht van inteelt onder zijn voorouders en stierf in 1568. In 1543 verliet Felipe's vader Spanje om er pas na veertien jaar oorlog voeren terug te keren. Gedurende die tijd was Felipe regent van Spanje en groeide hij in zijn rol als bestuurder. Op twintigjarige leeftijd maakte Felipe II een reis langs de belangrijkste Europese steden en bezocht hij de Nederlanden. Het huwelijk van Felipe II met Mary Tudor, de koningin van Engeland (bijgenaamd Bloody Mary), werd in 1554 voltrokken. Mary was rooms-katholiek en een echtverbintenis met Felipe was een goede gelegenheid om het herstel van het rooms-katholicisme in Engeland te bevorderen. Maar het huwelijk werd geen succes en Felipe verliet haar. In 1555 arriveerde hij in Brussel, waar zijn vader zijn bezittingen aan hem overdroeg, waaronder de Nederlanden. Begin 1556 abdiceerde Carlos I van de Spaanse troon ten gunste van Felipe. Met het overlijden van Mary Tudor twee jaar later eindigde het koningschap van Felipe over Engeland.

Felipe II
1527-1595

Rond die tijd laaide de strijd op met Frankrijk dat een aanval inzette op de Nederlanden. De Fransen leden een nederlaag tegen de Spanjaarden die gesteund werden door Willem van Oranje. In 1559 werd tussen Spanje en Frankrijk een verdrag gesloten en om dit te bezegelen stemde Felipe II toe in een echtverbintenis met Elizabeth de Valois, de oudste dochter van de Franse koning Henri II. Daarna besloot Felipe om terug te keren naar Spanje. Hij droeg het beheer over zijn noordelijke bezittingen over aan zijn halfzuster Margareta de Parma, een dochter uit een buitenechtelijke verhouding van Carlos I. Net als zijn vader hield Felipe II een consequent harde lijn vast jegens de Nederlandse protestanten. Na de Beeldenstorm besloot hij tot militair ingrijpen en stuurde de hertog van Alba naar Brussel, waarop in 1568 de Tachtigjarige Oorlog uitbrak. Het hardhandige optreden van Alba wekte wrevel op bij de Oostenrijkse tak van de familie der Habsburgers, die toleranter stond ten opzichte van het protestantisme. Keizer Maximilian II trachtte de band met zijn neef Felipe te verstevigen, want zij hadden elkaar nodig in de strijd tegen de Ottomanen. Hij bood Felipe aan zijn dochter Ana te huwen (Elizabeth was in 1568 overleden). Maximilian wist Felipe echter niet tot andere gedachten te brengen over zijn manier van omgang met de Nederlanden. Zijn Spaanse neef hield halsstarrig vol geen ketterij te zullen gedogen.

Nadat in 1492 het laatste Moorse bolwerk, Granada, in handen was gevallen van de katholieke vorsten Isabel I en Fernando II, bleef een aantal islamieten hun geloof trouw en weigerde zich te laten kerstenen: de *moriscos*. Zij stonden laag op de sociale ladder en zij werden voortdurend uitgebuit en vervolgd. Dat leidde in 1568 tot een opstand in de Alpujarra aan de zuidflank van de Sierra Nevada. Een bloedig ingrijpen volgde en vele duizenden moriscos vonden de dood.

De Turkse zeemacht vormde steeds een dreiging voor de christenen. Die dreiging was voor paus Pius V ernstig genoeg om Felipe II te vragen een kruistocht te starten tegen de islamitische vijand. In eerste instantie voelde de Spanjaard daar niet voor, hij had zijn handen vol aan de moriscos en de perikelen in de Nederlanden, maar toen in 1571 de Turken Cyprus veroverden stemde hij ermee in toe te treden tot de Heilige Liga, waaraan ook Venetië en het Vaticaan deelnamen. Tijdens de zeeslag bij Lepanto boekte de Liga een overwinning. Onder de Spaanse strijders bevond zich een jonge schrijver: Miguel de Cervantes, de latere auteur van Don Quijote.

In 1580 overleed de koning van Portugal, waardoor Felipe II zijn rechten op deze troon met geweld deed gelden. Aldus werden alle rijken van het schiereiland gevoegd onder één kroon. Felipe verplaatste zijn residentie naar Lissabon, maar keerde in 1582 terug naar Madrid wegens het overlijden van kroonprins Diego, een van de vijf kinderen die Ana de Austria hem schonk.

Rond 1586 bereikte de relatie tussen Spanje en Engeland een dieptepunt toen de Engelse koningin openlijk steun gaf aan de strooptochten van Francis Drake. Drake was begonnen met piraterij in het Caraïbisch gebied, waar hij Spaanse nederzettingen en schepen beroofde. Een Spaanse reactie kon natuurlijk niet uitblijven. Felipe verordonneerde de bouw van de *Armada Invencible* waarmee hij in 1588 probeerde Engeland te veroveren. Door het slechte weer en de slimme strategie van de tegenstander eindigde deze poging in een ramp voor de Spanjaarden.

In 1596 besloot Felipe – moegestreden - het bestuur over de Nederlanden over te dragen aan aartshertog Albrecht von Habsburg, een neef van hem, die aanzien genoot als bisschop van Toledo. Albrecht deed afstand van zijn kerkelijke status en trouwde met Felipe's dochter Isabel (uit diens huwelijk met Isabel van Valois). De koning droeg de soevereiniteit over de Nederlanden over aan het echtpaar onder de voorwaarde dat wanneer een van hen zou overlijden zonder dat er nageslacht was, de gebieden weer aan de Spaanse troon zouden toevallen. Daarop ging de gezondheid van de koning hard achteruit en in de twee maanden voor zijn overlijden leed hij dusdanige pijnen dat de dokters hem niet meer durfden te verplaatsen en hij op zijn rug moest blijven liggen tot het einde. Felipe II blies in de ochtend van 13 september 1598 zijn laatste adem uit. De precieze oorzaak van zijn dood is niet vast te stellen, maar het is niet onwaarschijnlijk dat hij aan kanker is overleden. Hij werd opgevolgd door Felipe III, de vierde zoon van Felipe II en Ana de Austria.